

KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINDA YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ: BEYOĞLU BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Devra BASMACI¹

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

devrabasmaci@gmail.com

Özet

Hazırlanan bu çalışma, tarihi ve kültürel değerlerimizin korunması ve bu hususta yerel yönetim kuruluşlarının önemli ölçüde yetkili olduğunu kanıtlamayı hedeflemektedir. Yerel yönetim kuruluşları en yakın yönetim birimi olduğundan, kentte bulunan tarihi ve kültürel niteliğinde olan taşınmazların korunmasında her türlü faaliyetlerinden sorumlu ilk yetkili birim olmalıdır.

Bir bölgede kültürel miras koruma çalışması yapılacaksa, önce bölgenin tarihi hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Hazırlanan çalışmada bunun öneminden bahsedilmeye çalışılmış, araştırılması yapılan bölgenin tarihsel gelişimi periyodizasyon yapılarak aktarılmıştır. Ayrıca bölgenin belediyesi tarafından uygulanan tarihi ve kültürel varlıkları koruma çalışmaları birkaç örnek ile açıklanmıştır. Tüm bu araştırmalar ışığında yerel yönetimler ve kültürel miras arasında ilişki kurularak koruma konusunda çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Araştırmadaki hedef yerel yönetimlerin kültürel mirası koruma konusuna bir farkındalık getirmektir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, kültürel miras, yerel yönetimler, tarih, sanat

THE ROLE OF LOCAL GOVERNMENTS IN THE PROTECTION OF THE CULTURAL HERITAGE: A SAMPLE OF BEYOĞLU MUNICIPALITY

Abstract

The aim of this study is to prove that our historical and cultural values are protected and that local government bodies are competent in this respect. Since the local government bodies are the nearest administrative units, they should be the first authorized unit responsible for all kinds of activities for the protection of immovables which are historical and cultural in the city.

If a cultural heritage conservation work is to be conducted in a region, it must first be informed about the history of the region. The historical development of the investigated region has been passed through periodisation. In addition, the studies on preservation of historical and cultural assets applied by the municipality of the investigated region are explained with a few examples. In the light of these researches, local governments and cultural heritage have been established to offer protection solutions. The target in the research is to raise awareness of the issue of cultural heritage protection of local governments.

Keywords: Culture, cultural heritage, local governments, history, art

1. KORUMA YASALARININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Konumu nedeniyle yüzyıllar boyunca birçok uygarlıkların yaşadığı ülkemiz, tarihi ve kültürel varlıklar açısından çok zengin bir coğrafyadır. Son dönemlerde yaşanan hızlı ve çarpık kentleşme nedeniyle tarihi ve kültürel varlıklarımız yok olmaya yüz tutmuştur. Bu nedenle koruma alanında çalışmalar gündeme gelmiştir.

Kültürel mirası koruma girişimi, bir bilanço işlemidir ve gelecek kuşaklara bir hesap verme sorumluluğudur. Bu sorumluluğu da kamu ve yerel yöneticilerinin yerine getirmesi gerekmektedir (Ortaylı, 2002: 107).

Ülkemizde tarihi ve kültürel varlıkları koruma eğiliminin, 19. yüzyılda ortaya çıktığı görülmektedir. Avrupa'da ortaya çıkan modernizm akımı ve Sanayi Devrimi, 1840 yıllarında Osmanlı Devletini de etkisi altına almıştır. Böylece ülkemizde koruma eğilimi baş göstermiştir (Tekeli: 179).

Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra Kadı'nın yönlendiriciliğinde gelişen bir kentsel düzen görülmeye başlamıştır. Kentsel düzende mimarbaşı ve muhtesibin denetiminde ve vakıfların sağladığı hizmetler göze çarpmaktadır. Ancak sağlanan bu hizmetler ihtiyaçları karşılamaya yetmemiştir. Böylelikle İstanbul'da 1855'te ilk belediye kurumu olan "*Şehremaneti*" kurulmuştur (Tekeli: 180). Akabinde Turuk ve Ebniye Tüzüğü adıyla 1864 yılında imar kurullarını belirleyen bir uygulama devreye girmiştir (Bektaş: 67).

Türkiye'de 1910 yıllarında Paris'in "*Kentsel Dönüşüm*" ün mimarı olan Eugene Haussmann'ın adından esinlenen bir yaklaşım olan "*Güzel Kent*" anlayışı egemen olmuştur. Bu düzenlemeyle ülkemizdeki anıtların çevreleri açılarak tüm görkemiyle meydana çıkarılıp korunmaları amaçlanmıştır (Kejanlı ve diğerleri: 181).

Ülkemizdeki anıtların çevrelerinin açılması anlayışı onların meydanlarda yalnız bırakılmalarına neden olmuştur. Böylelikle bu anlayış kentsel tarihi dokuya zarar vermiş ve diğer anıtların yıkılmalarına neden olmuştur. Bu nedenle 29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilan edilmesiyle kentsel koruma hususunda yeni, akılcı ve çağdaş fikirler ortaya çıkmaya başlamıştır (Ekinci: 181).

Tarihi-kültürel ve anıtsal değer taşıyan eserlerin ve bu eserlerin imar planlarının yapılmasıyla koruma anlayışının gelişmesi Atatürk döneminde ortaya çıktığı görülmektedir. Koruma anlayışı 1930 yıllarından itibaren daha da güçlenmiştir. Koruma alanı, eski eser anlayışı ve taşınmazların eklenmesiyle genişlemiştir. Bu yıllarda ülkemizde yapılan çalışmalar neticesinde uzmanlar tarafından 3500 eser saptanmıştır (Tekeli: 183).

Gerçek anlamda tarihi ve kültürel değer taşıyan varlıkları koruma girişiminde önemli bir adım Hermann Jansen tarafından hazırlanan Ankara İmar Planı projesiyle gerçekleşmiştir. 23 Temmuz 1932'de onaylanan bu proje, kentte yer alan kaleyi ulusal yaşam simgesi olarak kabul etmiş ve korunması için çalışmalar yürütmüştür. Kale ve çevresi 1937 yılında koruma alanı olarak belirlenmiştir. Koruma faaliyetlerini gerçekleştiren kurumlar, İçişleri Bakanlığına bağlı "*Belediyeler İmar Heyeti*" ile Bayındırlık Bakanlığına bağlı "*Şehircilik Fen Heyeti*" dir (Dinçer ve Akın: 183).

Tarihi ve kültürel değer taşıyan varlıkları imar planı projeleriyle koruma anlayışı yayılma eğilimiyle birlikte kent planlama projeleri içinde tarihi-kültürel ve doğal miraslara saygılı olma ve koruma anlayışı önem kazanmıştır. Bu koruma anlayışına en iyi kanıt; 1934 yılında çıkarılan 2722 sayılı "*Belediyeler istimlak Kanunu*" ile 1935 yılında çıkarılan 2763 sayılı "*Belediyeler imar Heyeti*"nin kuruluşuna ilişkin kanunlardır (Tekeli: 182-183).

1960'lı yıllarda koruma anlayışını güçlendiren en önemli olay 1961 Anayasasının kabul edilmiş olmasıdır. Anayasanın 50. Maddesine göre Devlet, tarih-kültür ve anıtsal değeri olan varlıkların korunmasını sağlar. 1961 Anayasası aynı zamanda planlı kalkınma ilkesini gündeme getirmiştir.

1980'li yıllar modernizmin ve yeniden yapılanmanın yaşandığı dönemdir ve Türkiye 1982 Anayasası ile yönetilmeye başlanmıştır. Bu Anayasa'da tarihi ve kültürel varlıkların korunması konusunda özel hükümler yer almıştır. Buna göre; *"Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır."* (madde 63).

21.07.1983 tarih ve 2863 sayılı *"Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu"* devreye girmiştir. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat varlıklarını koruma kanununun önemli özelliklerinden biri tarihi ve kültürel değer taşıyan kentlerde planlı koruma anlayışını getirmesidir. 2863 sayılı kanun ile koruma amaçlı imar planı önem kazanmıştır. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat varlıklarını koruma kanunu ile birlikte koruma amaçlı kentsel planların belediyelerce yapılması vurgulanmıştır (bk. s. 5).

Ülkemizde Kentsel koruma konusunda yasal mevzuat incelendiğinde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, tarihi-kültürel değerler ve anıtsal değer taşıyan kentlerin korunması yükümlüğünü fazlasıyla Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Kurullarına yüklediği görülmektedir. Bu yükümlülük tarihi ve kültürel değerlerin doğru saptanmasından, ideal ve uygun koruma kararları alınmasına kadar birçok faaliyetleri içermektedir (Avcı, 2001: 192). 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile ilk defa merkezden yerele doğru bir koruma eğilimi görülmüştür.

Ülkemizde son dönemde yaşanan hızlı ve çarpık kentleşme, ekonomik canlanma ve globalleşme süreçleri sonucunda meydana gelen ranttan pay alma istekleri, tarihi-kültürel varlıkları koruma konusunda bilinçsizlik, koruma isteksizliği ve fon yetersizliği sebebiyle tarihi-kültürel ve anıtsal değer taşıyan varlıklarımız yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle koruma konusunda politikalar oluşturularak koruma bilincini hayata geçirmek gerekmektedir (Levent, Sarıkaya: 62).

2. KÜLTÜREL MİRAS VE KÜLTÜREL MİRASIN ÖNEMİ

Kültürel miras, geçmişten bugüne ulaşmış, insanların sahiplik bağı içinde olmaksızın sürekli değişim halinde olan değerlerinin, inançlarının, bilgilerinin ve geleneklerinin bir yansıması olarak betimlenen somut ve somut olmayan tüm varlıklardır. Kültürel miras, insanlar ve mekânlar arasında zaman içinde meydana gelen etkileşimden kaynaklanan çevrenin tüm özelliklerini içerir (ICOMOS, 2013: 2). Uluslararası önem taşıyan tabii oluşumlara, anıtsal değer taşıyan tarihi-kültürel varlıklara ve tarihi sitlere Dünya Miras statüsü tanınmıştır. Dünya genelinde 2015 yılında yapılan çalışmalarla UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kayıtlı korunması gerekli 1031 adet tarihi-kültürel ve doğal varlık bulunmaktadır. Bunlardan 197'si tabii varlık, 802 tanesi tarihi-kültürel ve 32 tanesi de hem tabii hem de tarihi-kültürel varlık olarak tespit edilmiştir. UNESCO tarafından her yıl düzenlenen Dünya Miras Komitesi toplantıları ile bu oranlarda artış görülmüştür (Esmek: 3).

İnsanlığın tarihsel gelişim evrelerinden bilgiler sunan kültürel miras; tarih bilincinin nesnel bir şekilde geliştirilmesi ve geçmişle ilgili olarak neden-sonuç ilişkisinin sağlıklı bir biçimde kurulabilmesi açısından önem taşımaktadır.

Kültürel mirası koruma girişimi, yaratıcı endüstrilerin ortaya çıkmalarına destek olma, özellikle kültürel hizmet ve ürünlerin yerel üretimini artıracak mekanizmaların desteklenmesi, yerel piyasaların ortaya çıkarılması ve dünya çapında dağıtımına olanak sağlamaktadır (UNESCO, 2015: 5).

Ülkemiz, tarihi ve kültürel varlıkların çeşitliliği ve zenginliği nedeniyle evrensellik kazanmıştır. Bu nedenle ülkemiz, tarihi ve kültürel varlıkların korunması konusunda uluslararası bir düzeyde sorumluluk almalıdır. Bu amaçla koruma faaliyetlerinde görevli olan tüm kadroların, koruma alanına ilişkin ulusal aktörlerin, uluslararası bir platformda gelişme ve kararları tanınması, uzlaşma ve iletişim zemininde bir arada bulunması gereklidir (ICOMOS, 2013: 1).

3. KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINDA YEREL YÖNETİMLERİN YERİ VE SORUMLULUKLARI

1982 Anayasasında yerel yönetimler, *“il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir”* (madde 27) şeklinde tanımlanmıştır.

Yerel yönetimler, kente en yakın bir yönetim birimi olduğundan, tarihi ve kültürel değerlerin korunmasında, iyileştirilmesinde ve geliştirilmesinde ilk sorumluk sahibidir şüphesiz. Çünkü yerel yönetimler halka en yakın, subsidiarite ilkesini destekleyen bir yönetim biçimidir. Belediyeler şehir ve bölge imar planları yapmaktadır. Belediyeler bu planları yaparken bölgenin tarihi kentsel dokusuna zarar vermeden gerçekleştirmelidir. Ayrıca kültürel mirası koruma sürecinde devamlılığın sağlanmasının şartlarından biri; uluslararası kanun düzenlemelerinde yerel yönetimlere daha fazla görev ve yetki verilmesidir.

Önceleri tarihi-kültürel ve anıtsal değer taşıyan varlıkların korunmasını sağlamada gereken tedbirleri almak ve denetimlerini yapmak Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın sorumluluğundaydı. Ancak son dönemde tarihi ve kültürel varlıkların korunması için 2863/5226 sayılı yasa ile kamu kurumu ve kuruluşlarıyla belediyeler ve valiliklere görev ve yetki verilmiştir. Kültürel mirası koruma konusunda yerel yönetimlere bu denli görev ve yetki verilmesi olumlu karşılanmıştır. Böylece yasal düzenlemelerle yerel yönetimlerin kültürel mirası koruma konusundaki görev ve yetkileri çeşitlendirilerek arttırılmıştır (Kamacı: 14).

Ülkemizde tarihi ve kültürel alanların korunması açısından tarihi incelendiğinde yaşanan olaylar nedeniyle önemli gelişmelerin ve faaliyetlerin olmadığı görülmektedir. Ülkemizde tarihi ve kültürel çevrenin korunmasına yönelik önemli gelişmeler 2000'li yıllardan sonra görülmüştür. Bu dönemde dikkati çeken özellikler, 1970'li yıllardan başlanarak aydınların, akademisyenlerin ve sivil toplum örgütlerinin koruma adına gerçekleştirdiği faaliyetler ve yerel yönetimlerinde bu koruma mücadelesinde aktif bir rol üstlenmeleridir (Çekül Vakfı: 39).

Kültür yönetimi alanındaki yerelleşme eğilimi, 2004 yılında Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu'na 5226 sayılı kanun ile yapılan eklemelerde görülmüştür. 5226 sayılı yasa *“Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlanması ve Katkı Payı”* başlığını taşıyan bir düzenleme getirmiş ve belediyeler için yeni bir kültür mirası koruma ve değerlendirme amaçlı finansman kaynağı yaratmıştır (T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını: 11).

4. TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİNDE BEYOĞLU

Tarihi kent mozaikleri, geçmişte nasıl bir ortamda yaşanıldığına kanıt gösteren açık hava müzeleridir. Bu tanımlamaya en uygun bölgelerden biri İstanbul'un Beyoğlu ilçesidir.

Bir şehri, bir ilçeyi onarmak, düzenlemek, güzelleştirmek ve yapılarını korumak için, onu sevmek, tanımak ve tarihini bilmek gereklidir (Ziyaoğlu: 9).

4.1 Osmanlı Dönemi Öncesi

Bizans devrinde meskun olmayan bugünkü Beyoğlu semtine "Peran bağları" denilmekteydi. Türkler İstanbul'u almadan önce, Galata surları dışında da evler, mahalleler yoktu. Fetihden sonra, az zaman içinde Galata surlarının dışında Beyoğlu'na doğru uzanan yerlerde meskenler, camiler ve resmi binalar yükselmeye başlamıştır. Fetihden yarım asır kadar sonra Tophaneden Kasımpaşa'ya ve arka taraftan Dört yola uzanan yerler Türklerle dolmuştur. (Alus: 2703).

16. yüzyıl ortalarına kadar, Galata'daki ve Beyoğlu'ndaki yabancılar, daha Bizans döneminde gelişen kolonilerin kalıntıları olan İtalyanlardan, yani Venedikliler, Cenevizliler, Floransalılar ve birkaç Marsilyalıdan oluşmaktaydı. Daha sonraları ise Fransızlar, İngilizler ve Hollandalılar, kendi sanayi ürünleri için çok büyük ve zengin bir Pazar oluşturan Osmanlı İmparatorluğu ile ticaret yapabilmek için İstanbul'a geldiler. Önceleri, Haliç'in güney kıyıları boyunca oldukça sınırlı alanları tutan Venedikli, Cenevizli, Pızalı ve Amafililer, burayı 16. Yüzyılda sırayla terk ederek, karşı kıyıya, Galata'ya yerleşmişler ve buradan yavaş yavaş Pera bağlarına doğru çıkmışlardır. İstanbul'u aldıktan sonra kendilerine başkent yapan Osmanlılar, Galata ve Beyoğlu'nu önce Cenevizlilere, daha sonra da ticaret yapmaya gelen Frenklere bırakmışlardır (Dökmeci ve Çıracı: 11-12).

4.2 Osmanlı Dönemi

Osmanlı devleti döneminde Beyoğlu kenti batılılaşma faaliyetlerinin belirgin olduğu bir yer durumundaydı. İnsanoğlu için hayati önem taşıyan su ihtiyacının karşılanmasıyla Beyoğlu kenti büyük ölçüde yaşama imkanı bulunan bir bölge olmuştur. 1492 yılından sonra Galata'da bulunan yabancı elçilikler Beyoğlu bölgesine taşınarak, tünel ve Galatasaray arası yerleşme bölgesi olarak gelişme göstermeye başlamış ve 18. yüzyıla kadar gelişimini sürdürerek Tophane ve Kasımpaşa'ya kadar yayılmıştır. Bizans İmparatorluğu'nun son döneminde Galata'nın ticari faaliyetlerine Latin kökenli halk hakimdi. Genelde Cenevizlilerin oluşturduğu Latin kökenli halkın sayısı Rum halkından fazlaydı. Türklerin Galata bölgesini almasıyla Latin kökenli halkın hepsi bu bölgeyi terk etmemiştir. Burada kalan Latin kökenliler, Levantenlerin mayasını oluşturmuşlardır (<http://www.beyoglu.bel.tr/rehber/detay/Tarihce/167/915/0>).

Osmanlılar, güçlü donanmalarıyla bu dönemde Venediklilerin Akdeniz deki egemenliğine son vermesi ve tanınan kapitülasyonlar nedeniyle Venediklilerden arınan bölge, Avrupa ülkelerinin deniz güçleriyle dolduruldu ancak Osmanlılar onların yerine ticari egemenlik kuramadı. Batı Avrupa ülkelerinin bu üstün, Avrupalıların yoğun olarak bulunduğu Beyoğlu'nun bundan sonraki gelişmesinde belirgin olarak kendini göstermiştir (Dökmeci ve Çıracı: 13).

1700 yılında Beyoğlu, bugünkü Tünel-Galatasaray Caddesi ile bu caddenin yan sokaklarından ibaretti. Cadde dar ve kaldırımsızdı. Batıda “*Petits Champs*” mezarlığı, doğuda da İncir Bostanı boyunca sıralanmıştı. Beyoğlu’nda yalnız Dört yol, Tomtom, Polonya, Asmalı mescit ve Galatasaray semtleri bulunuyordu; bunlardan ilk üçü Hristiyan, son ikisi de Müslüman semtiydi (Alus: 2705).

XIX. yüzyıl boyunca Beyoğlu çok genişlemiştir. Evler Kasımpaşa vadisi ile Tophane yamaçlarını kaplamıştır. *Petits Champs* mezarlıkları 1860-1864 yıllarında kaldırılmış, Galata surları yıktırılmış, yeni caddeler açılarak semtler inşa edilmiştir. Beyoğlu Caddesi 1831 yangınından sonra ilk defa güneye doğru genişlemiştir. Kuzey kısmı ise binlerce evi yok eden ve yüzlerce insanın ölümüne sebep olan 1870 yangınından sonra genişletilmiştir (Alus: 2705). Pera’daki “*harik-i kebir*” de Haziran 1870’te çıkan yangın nedeniyle üç binden fazla yapı yanmıştır. Taksim bölgesinde Feridiye adlı sokakta bir evden çıkan yangın, kuvvetli rüzgarın etkisiyle batıya doğru yayılmış, Tarlaabaşı, Taksim, Cadde-i Kebir ve Galatasaray semtlerini tahrip etmiştir. Yangının sebep olduğu sorunlara karşı çözüm yoluna başvuran hükümet, mimar ve mühendislerden oluşan bir komisyon kurmuş, bölgenin yeniden inşası için en kaliteli yöntemleri saptamaya girişmiştir (Çelik: 83).

İstanbul’un çok kültürlü ortamının renkli topluluğu ve semtin esas sahipleri olan Levantenler, en görkemli dönemini 19. yüzyılda yaşamıştır. Levantenler birçok nedenle İstanbul’a gelip yabancı ya da yerli olarak yaşayan gayrimüslimlerle evlenerek şehre yerleşen Avrupalı topluluklardır. Yaşam tarzları, kültürleri, giyimleri, dilleri ve eğlenceleriyle bu bölgede yaşayan Müslüman Osmanlılardan farklı bir hayat sürmüşlerdir. Levantenlerin yaşam tarzı mimarilerine de yansımış, yaşadıkları Galata ve Beyoğlu bölgesini Avrupa kenti görünümüne çevirmişlerdir. Avrupa’ya benzer bir fiziksel çevrenin var olduğu bu bölgede önemli sayıda bir Müslüman varlığından söz edilemez. Burada yaşayan Müslümanların çoğunluğu Müslümanlığı sonradan kabul eden batı kökenli halktır. Bu halk yaşama yeri olarak Avrupa’ya benzer bir çevre görünümü sunan bu bölgeyi benimsemiş ve buradaki sosyal nitelikteki faaliyetlere etkin bir biçimde katılma olanağı bulmuştur (Akın, 1994: 212).

4.3 Cumhuriyet Dönemi

XX. yüzyılın başından itibaren Beyoğlu yayılma göstermiş ve sağdan soldan yeni semtler yükselmiştir. Taksimdeki eski askeri Talim Meydanı, Ayazpaşa civarları, Maçka, Nişantaşı, Bomonti, Şişli modern meskenlerle kaplanmıştır. Bir tramvay şebekesi Kurtuluş, Şişli Beşiktaş ve Maçka’yı Taksime bağlamıştır. Tiyatrolar, sinemalar, yabancı hastaneler çoğunlukla burada kurulmuştur. Eskiden Cadde-i Kebir denilen Taksim-Tünel arasındaki caddeye Cumhuriyetten sonra İstiklal Caddesi adı verilmiştir (Alus: 2705).

Bu dönemdeki bayındırlık çalışmalarından birisi, Taksim Meydanı’nın 1928 tarihinde yeniden yapılandırılmasıdır. Yeniden yapılandırma sırasında Taksim Meydanı’na İtalyan Mimar Canonica tarafından Taksim Cumhuriyet anıtı yerleştirilmiştir. Şüphesiz bu gelişme Beyoğlu’nu Cumhuriyet dönemi İstanbul’unun en özgün kenti yapmıştır (Dökmeci ve Çıracı: 54).

Beyoğlu, 1933’te Cumhuriyetimizin 10. yılı kutlamaları adına İngiltere den getirilen renkli kristalden yapılmış iki kraliyet tacıyla süslenmiş ve aydınlatılmıştır. Yapılan bu etkinlik Atatürk’ün çok hoşuna gitmiş böylece Beyoğlu halkının ilgi odağı olmuştur (Ziyaoğlu: 55).

1950'lerden sonra İstanbul genelinde de görülen hızlı kentleşme ve nüfus artışları bölgeyi baskı altında bırakmıştır. Buna bağlı zengin tüccarlar, işadamları ve sanat çevresi, Beyoğlu merkezi çevresinde meydana gelen alt merkezlerde yer seçmeye başlamıştır. Beyoğlu'nda kültürel doku değişmiş, yapılar terk edilmiş, ilgisizlikten dolayı yanmış, zarar görmüştür. Zamanla konut alanlarındaki kira değerlerinin artması ile bu alanlar ticari kullanımlara bırakılmıştır (Öztemiz: 146). 6-7 Eylül 1955'te yaşanan olaylar sebebiyle Beyoğlu'nda ciddi boyutta yıkımlar meydana gelmiştir. Bölgede İmparatorluğun ve Cumhuriyetin Batı'ya dönük birçok eseri tahrip edilmiş, yakılmış ve yıkılmıştır (Genim: 60). Böylece hiçbir devlet güvencesinin kalmamasıyla Beyoğlu'na renk veren Rumlar ve yabancı nüfus şehirden ve ülkeden ayrılmaya başlamışlardır (Gülersoy: 220). 1956 yılı İstanbul'da Prost planlarının uygulanmaya başlandığı yıldır. İstanbul'un her bölgesi önemli ölçüde karıştırılmıştır. Böylece uygulanan bu plan sürecinden Beyoğlu bölgesi de etkilenmiştir. Tophane Meydanı, Karaköy Meydanı, Salı Pazarı Liman Tesisleri, Boğaz Sahil Yolu ve Taksim Meydanı'nın yeniden düzenlenmesi gündeme gelmiştir (Genim:60).

İstanbul'un en canlı ve gözde ilçelerinden biri olan Beyoğlu, günümüzde otellerin, sinemaların, okulların, yerli ve yabancı kültür merkezlerinin ve sanat galerilerinin yer aldığı muazzam bir bölgedir.

5. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE BEYOĞLU BELEDİYESİ VE KÜLTÜREL MİRASI KORUMA YÖNÜNDEKİ ÇALIŞMALARI

5.1 VI. Daire-i Belediye (Beyoğlu Belediyesi)

Galata ve Pera bölgesi yabancı uyrukların yaşadığı ve birçok meselelerin ortaya çıktığı bir liman kentiydi. Osmanlı Devleti, yabancı uyruklu toplulukların yoğun olarak yaşadığı Galata ve Pera bölgesinde modern bir belediye kurarak hizmetlerini yürütmek durumundaydı. İstanbul'un hiçbir bölgesinde belediye kurulmamış olup, daha önce Avrupa'da yaşamış ve burada belediye hizmeti görmüş toplulukların Galata ve Pera bölgesinde yaşaması nedeniyle bu bölgede bir belediye hizmetinin kurulması önerilmiştir. Bu amaçla Paris Belediye hizmeti örnek alınarak 28 Aralık 1857'de VI. Daire-i Belediye kurulmuştur (Ortaylı, 1992: 400).

VI. Belediye dairesi ilk olarak, Beyoğlu ve Galata çevresinin kadastro haritasını hazırlanmasını sağlamıştır. Bu çevredeki İslam mezarları dışında, defin yerlerini şehir dışına ve Şişli'ye tahsis edilmiş yerlere naklettirmiştir. Taksim ve Tepebaşı'nda birer genel bahçe yapılmıştır. Olayların sık yaşandığı bir semt olması nedeniyle, yaralananları tedavi etmek üzere bir hastane açılmıştır. Galata ve Beyoğlu'nun yolları genişletilmiş ve "Büyük Beyoğlu" yangınından sonra ise kagir inşaatı gündeme gelmiştir. 1869'da büyük bir belediye konağı yapılmıştır (Toprak: 223).

1861 yılı, VI. Belediye Dairesi'nin kentsel düzen açısından önemli çalışmaların yapıldığı yıl olarak kabul edilir. Özellikle Galata'da yolların genişletilmesi, hava gazıyla aydınlatma çalışmaları ve yine bu bölgelerde Maltalılar sokağının genişletilmesi ve görkemli kagir yapılar yapılması bunların başında gelmektedir (Akın, 1998: 102).

1864 yılında VI. Dairenin yıkıcı bir uygulaması olmuştur. Bu şüphesiz Galata surlarının yıkımıdır. Bölgenin yeniden yapılandırılması amacıyla yapılan bu yıkım, Galata'nın Cenevizlilerden 19.yüzyıla kadar ayakta

kalabilmiş en özgün tarihi ve kültürel eser niteliği taşıyan yapının yok olmasına neden olmuştur (Akın, 1998: 106-107).

Cumhuriyetin ilan edilmesiyle VI. Daire-i Belediye, 20 Nisan 1924 tarihinde Beyoğlu Belediyesi olarak kurulmuştur.

Belediye, 24 Mart 1984 yerel seçimleriyle çok yönlü bir değişim ve ilerleme kaydederek en güzel örnekleri sergilemiştir. 1923, 1925, ve 1950 yılları arasındaki eski binalar yeniden canlanmış, Fransız, Amerikan, Yunan, İngiliz ve Orta Avrupa'nın ünlü sanatçıları Cadde-i Kebir'in sinema ve tiyatrolarında konserler vermişlerdir (Ziyaoğlu: 11).

Beyoğlu Belediyesinin Mart 1984 yılındaki yerel seçimlerle birlikte, Beyoğlu'nun sosyal, kültürel ve tarihsel envanterini hem korumak hem de meydana çıkarmak için gösterdiği anlayış ve uygulama dikkati çekmektedir (Ziyaoğlu: 38). Dönemin belediye başkanı Haluk ÖZTÜRK ATALAY, tarihi ve kültürel dokunun korunması yönündeki sözlerini; *"Bugünkü çağdaş şehircilik ve turizm görüşü tarihi değeri olan eski binalar, caddeler, eski sokaklar sürekli değişmemelidir. Bu varlıkları yaşatmak gerekir. Çünkü bizden sonrakiler geçmişini bu binalardan, bu sokaklardan, bu caddelerden okuyacaklardır."* şeklinde dile getirmiştir.

Yıllar geçtikçe VI. Daire'nin kimi uygulamaları zaman zaman rant amaçlı olmakla suçlanmış ve eleştirilerin ilgi odağı haline gelmiştir. Ancak yapılan işler için gerekli para bölge halkından beklenen süratte temin edilemediğinden VI. Daire sık sık bütçe sıkıntısına ya da para ihtiyacı içine düşmüştür. Tarihi ve kültürel bir değer taşıyan yapı 1960'larda kaymakamlık olarak kullanılmıştır. Yapı 1984'te 45 mahalleye sahip olan bir ilçe belediyesi haline gelen Beyoğlu Belediyesi'ne verilmiştir. Yapının restorasyonu 2014'te tamamlanmıştır. Binanın iki yanına ve çatı katına çağdaş ek binalar yapılıncaya, akademik çevrelerde özgün karakterini kaybettiği yönünde eleştirilere hedef olmuştur (<http://izyguides.com/galata/AltinciBelediyeDairesi.html>).

5.2 Beyoğlu Belediyesinin Kültürel Mirası Koruma Yönündeki Çalışmaları

Hazırlanan çalışmanın bu başlığı altında Beyoğlu belediyesinin kültürel mirası korumaya yönelik restorasyon ve kentsel yenileme projelerinden birer örnek verilmesi amaçlanmıştır. Ancak Beyoğlu Belediyesinin gerçekleştirmiş olduğu kültürel mirası koruma amaçlı restorasyon ve kentsel yenileme projeleri, akademisyenler, mimarlar ve sivil toplum kuruluşları tarafından eleştirilmiştir.

• VI. Daire-i Belediye Restorasyonu

1879 – 1883 yılları arasında İtalyan mimar Giovanni Battista Barborini tarafından inşa edilen, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk belediye binası VI. Daire-i Belediye'nin restorasyonuna yönelik Beyoğlu Belediyesi'nin açıklamaları; *Günümüzde binanın özgün karakterini kaybetmesi ve çağdaş gereksinimlere cevap verememesi nedeniyle kapsamlı bir koruma-onarım uygulamasına ihtiyaç duyulmuş ve hazırlanan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri, İstanbul I Numaralı Yenileme Alanları Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 31.10.2012 tarih, 411 sayılı kararıyla onaylanarak projeler doğrultusunda koruma uygulamalarına başlanmıştır. Tanzimat döneminde çağdaş kent anlayışı doğrultusunda Galata-Beyoğlu Bölgesi'ne hizmet götürmesi amaçlanan bu binada, günümüzde de gene aynı anlayış çerçevesi içerisinde Beyoğlu Bölgesi'ne yakışır bir hizmet*

sunması anlayışı kapsamında koruma uygulaması gerçekleştirilmektedir.” yönünde olmuştur (http://www.arkitera.com/haber/12132/beyoglu-belediyesi-binasi-ile-ilgili-haberimize-beyoglu-belediyesinden-cevap).

Beyoğlu Belediyesi’nce gerçekleştirilen VI. Daire-i Belediye restorasyon projesi, bazı akademisyenler tarafından eleştirilmiştir. Akademisyenler, yapının restorasyondan sonraki halinin çağdaş koruma ve restorasyon ilkeleriyle bağdaşmadığı ve tarihi yapısına zarar verildiği yönünde açıklamalarda bulunmuşlardır. Ayrıca Beyoğlu Belediyesi için *“kendi binasında bile tarihi hiçe saydı”* şeklinde yorumlar yapılmıştır. Şekil 1’de görüldüğü üzere yapının iki yanına ve çatı katına yapılan ek binalar eleştirilere neden olmuştur.

Şekil 1. Beyoğlu Belediyesi’nden bir görünüm

• Beyoğlu Belediyesi Tarlabası Yenileme Projesi

Tarlabası Yenileme Projesi, *“Tarlabası küllerinden doğuyor”* sloganıyla karşımıza çıkmaktadır. Bu başlık altında Beyoğlu Belediyesinin girişimi ile gerçekleştirilen Tarlabası Yenileme Projesi’nden bahsedilecektir.

Tarlabası yenileme projesi, bölgede yer alan 9 adet yapı adasında, yaklaşık 20 bin metre kare olan 210 adet tescilli sivil mimari miras bulunan 278 adet tarihi binanın, bu tarihi binalara ait sokakların ve bütün altyapının yenilerek korunmasını içermektedir. Gap İnşaat şirketi katılımcılar arasında en uygun teklifi vererek yenileme projesi hakkındaki ihaleyi kazanmıştır. İhale 16 Mart 2007 tarihinde Gap İnşaat şirketi tarafından gerçekleştirilmiş olup Beyoğlu Belediyesi ile alanın korunup yenilenmesi için oluşturulan proje sözleşmesi 4 Nisan 2007’de imzalanmıştır. Tarlabası yenileme projesi, Beyoğlu’nun bu tarihi alanında seçkin

ve uzman mimarların korumacı ve çağdaş yaklaşımlarıyla kente gereken değeri vermek ve binaların tarihi yapısını koruyarak, Tarlabası halkına sağlıklı, güvenli ve huzurlu bir ortam sunmayı amaçlamıştır. Tarlabası yenileme projesiyle alanları 50 ve 100 metrekare olan tarihi nitelikteki binalar gruplar halinde birleştirilerek tek bir blok şeklinde yapılmaya çalışılmaktadır. Yapılan bu blok sistemiyle tarihi binaların dış cephelerinin korunmasına özen gösterilecektir. Dış cepheleri korunarak yenilenen bu tarihi binaların içlerinde, şekil 2'de görüldüğü üzere alışveriş merkezleri, butik otel ve pansiyonların yapılması planlanmıştır (http://www.beyoglu.bel.tr/projeler/detay/TARLABASI/159/904/0).

Şekil 2. Tarlabası Yenileme Projesi Örneği

ICOMOS kuruluşu, Beyoğlu ilçesinde gündemde olan Tarlabası Kentsel Yenileme projesi ve uygulamaları hakkında kamuoyuna ve ilgili kurum ve kuruluşlara çağrıda bulunmuştur. Çağrı metninde ICOMOS, Beyoğlu'nda yürütülen proje konusunda halka duyuru yapmayı görev sayar ve başta Beyoğlu Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi olmak üzere ilgili kamu kuruluşlarını bu projeyi tekrar incelemeye davet etmektedir. ICOMOS, yürütülen bu proje ve uygulamaların Beyoğlu'nu kamusal mekan kimliğinden uzaklaştırma, özelleştirmenin yapılmasıyla kullanıcı çeşitliliğini daraltmakta ve turistikleştirerek ıssızlaştırmaya neden olduğunu açıklamıştır. ICOMOS, yürütülen bu proje hakkında; *"Tarlabası'nda derinden sürdürülen yenileme projesinde bu bölgelerin içine kapalı konut alanları olarak düzenlendiği, kültür mirası sivil yapıların yıkılarak, konut ve AVM'lerin yapılacağı projenin başlangıcında beyan edilmiştir."* yorumunu dile getirmiştir. Kuruluş, ilçede uygulanan projenin tekrardan gözden geçirilmesi gerektiğini inancında olup, uygulamalarla ilgili olan kuruluşları daha şeffaf ve açık olmaya davet etmektedir (ICOMOS, 2012: 1).

Tarlabası kentsel yenileme projesiyle amacın bölgenin sahip olduğu tarihi-kültürel değerlerini korumak yönünde olduğu gösterilse de asıl amacın ticari olduğu sonucu çıkmaktadır. Çünkü bölgede yer alan tarihi-kültürel niteliğinde olan sivil mimari yapıların yıkılarak alışveriş merkezleri ve otellere dönüştürülmesi projede açıkça belirtilmiştir. Bu hususta bazı kuruluşlardan tepkiler büyümektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Konumu itibarıyla ülkemiz, iklim şartlarının elverişliliğiyle de insanlar için en uygun yaşama alanı olmuştur. Bu nedenle Türkiye gerek doğal varlıklar gerekse de tarihi ve kültürel varlıklar açısından çok önemli bir ülkedir.

Birçok insan topluluğunun yaşam izlerini ülkemizde görmekteyiz. Ülkemiz, tarihi öncesi devirde yaşamış insanlardan tutup ilkçağ uygarlıkları, Roma, Bizans ve Osmanlı İmparatorluklarına ev sahipliği yapmıştır. Böylelikle bu uygarlıklardan çok sayıda tarihi ve kültürel nitelik taşıyan varlıklar bizlere miras kalmıştır. Bize düşen görev, bu varlıklara sahip çıkıp, onların özgün biçimini koruyup, gelecek nesillerin tarih ve kültür hakkında bilgi sahibi olmaları için özenle korumaktır. Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın dediği üzere kültürel mirası koruma girişimi, geleceğe verilecek olan bir bilanço işlemidir ve gelecek kuşaklara hesap verme sorumluluğudur. Bu sorumluluğu ise kamu ve yerel yöneticilerinin yerine getirmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Ülkemiz tarihsel süreç içerisinde gerek iç gerekse dış etkenler nedeniyle tarihi ve kültürel değerlerinin yok olmasıyla karşı karşıya kalmıştır. Bunlar savaşlar, göçler, doğal afetler, siyasi olaylar ve rantsal faaliyetler olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla uygulanan bu koruma yasalarının tarihi ve kültürel varlıkları koruması konusunda yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

Çalışmada araştırılması yapılan bölge Beyoğlu ilçesidir. Beyoğlu ilçesinin tarihsel gelişimi içinde incelenmesi sonucunda, Beyoğlu Belediyesinin kültürel mirası koruma adına bir takım çalışmaları olduğunu görmekteyiz. Ancak Beyoğlu ilçesi çok büyük bölgedir. Tarihi incelendiğinde çok kültürlü bir atmosferin olduğu görülmektedir. Dolayısıyla çok fazla dini ve sivil mimari miras bulunmaktadır. Yani çok fazla kültürel mirasa sahip bir ilçedir. Beyoğlu Belediyesi VI. Daire-i Belediye olarak kurulduğu yıllarda, belediyenin bir uygulaması göze çarpmaktadır. Bu uygulama Galata Surlarının yıkımı olmuştur. Amaçları bölgenin yeniden düzenlenmesi olsa da Galata için çok önemli bir mimari mirasın yok olmasına neden olmuştur. Ayrıca bu durum dönemin tarihçisi Ahmet Lütfi Efendi tarafından ağır bir şekilde eleştirilmiştir.

Günümüzde ise çıkan haberlere göre, Beyoğlu bölgesinde tarihi ve kültürel eser niteliği taşıyan binalar ve tarihi özellik taşıyan doğal miraslar, restoran, alışveriş merkezi ve park yapılması gerekçesiyle yıkılarak yok olmaya maruz kalmıştır. Yaşanan bu olaylara halk ve sivil toplum örgütleri tarafından müdahale edildiğini görmekteyiz. Beyoğlu Belediyesi, kültürel mirası koruma konusunda bir takım koruma çalışmaları gerçekleştirmiştir. Ancak yapılan araştırmalar sonucunda Beyoğlu Belediyesi kültürel mirasını koruma konusunda yeterli olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Tüm bu araştırma ışığında yerel yönetimlerin kültürel mirası koruma hususunda şu öneriler değerlendirilmelidir.

1. Genç nesillere kültürel mirası koruma bilincini aşlamaya yönelik ilköğretim ve ortaöğretim okullarında, her kentteki kent ve kültürel miras tarihi konusunda eğitim programlarını hayata geçirmek. Ayrıca üniversitelerde bölüm olarak açılmasını sağlamak.
2. Kent kültürünün ve kent planlarının geliştirilmesi açısından belediye meclislerinin aydınlatılması ve denetlenmesi gerekir.

3. Yerel yönetimlerce, tarihi ve kültürel eserlerin saptanması ve envanter çalışmalarının yapılması gerekmektedir.
4. Yerel yönetimlerce, kültürel mirası korumak için bir milli fon oluşturulmalıdır. Bu fonların kaynağı, vergiler ve bağışlar olmalıdır. Bu fonların sağlanması hususunda kadrolar oluşturulmalıdır.
5. Kültürel mirası hırsızlıklara karşı korumak için yerel yönetimlerce bir ortam oluşturulması gerekir.
6. Kültürel mirası korumadaki amaç sürdürülebilir olmalıdır.
7. Kültürel mirasın korunmasında rant yaratma ve paylaşırma fikri, tarihi ve kültürel değerlerin önüne geçmemelidir.
8. Yerel yönetimlerce, kültürel mirasın korunmasında sürdürülebilirliği sağlamada üzerinde durulması gereken konular ilk olarak; tarihi dokudaki artan tahribatlar incelenmelidir. Kültürel mirasa zarar veren bu etmenler belirlenmelidir.
9. Yerel yönetimler, kültürel mirası koruma hususunda siyasi görüşleriyle hareket etmemelidir.
10. Yerel yönetimler, birim kurumları ve bireylerin bütününe içine alan bir koruma anlayışının yürürlüğe girmesini gerekli kılmalıdır.
11. Yerel yönetimlerin kültürel mirası koruma hususunda sivil toplum örgütleriyle iş birliği içerisinde yer alabilir. Çünkü sivil toplum örgütleri koruma uygulama çalışmaları açısından belediyeleri teşvik edici çalışmalar yapmaktadır.
12. Tarihi ve kültürel değer niteliği taşıyan varlıkların korunması konusunda uluslararası aktörler ile uzlaşma yoluna gidilmelidir.

İçinde bulunduğumuz durum ne olursa olsun, olumsuz şartlarda dahi olsak daima çözüm arama yoluna başvurmalıyız. Çözüm yoluna başvurularak, koruma ile ilgili çalışmalar ve projeler geliştirecek, ülkemiz gelecekte kültürel mirasıyla var olan modern bir yaşam alanı olacaktır.

7. REFERANSLAR

Akın, N. 1994. Beyoğlu maddesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, cilt 2, İstanbul.

Akın, N. 1998. 9. Yüzyılın İkinci Yarısında Galata ve Pera, Literatür Yayınları, İstanbul.

Alus, S. M. 1961. Beyoğlu Maddesi, İstanbul Ansiklopedisi, cilt 5, İstanbul.

Avcı, N. 2001. Kültürel ve Doğal Mirasımızın Korunmasında Örgütlenme ve Koruma Sorunları, Türkiye'de Risk Altındaki Doğal ve Kültürel Miras, TAÇ Vakfının 25. Yılı Anı Kitabı, TAÇ Vakfı Yayını, İstanbul. (Kejanlı, T.- Akın, C.- Yılmaz, A. (2007), Türkiye'de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine bir inceleme, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi'nden ulaşılmıştır).

Bektaş, C. 1992. Koruma Onarım, YEM Yayınları, İstanbul.

Çelik, Z. 2016. 19. Yüzyılda Osmanlı Başkenti Değişen İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Çekül Vakfı, 2010. Yerelleşmeye Doğru: 1983-2000, Yerelden Ulusala Ulusaldan Evrensele Koruma Bilincinin Gelişim Süreci, Çekül Vakfı Yayını, İstanbul.

Dinçer, İ. ve Akın, O. 1994. Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kapsamında Koruma Planı Ve İdari Yapısı, 2. Kentsel Koruma Yenileme Ve Uygulama Kollokyumu, İstanbul, S. 127-131. (Kejanlı, T.- Akın, C.- Yılmaz, A. (2007), Türkiye'de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme, S. 179-196, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi'nden Ulaşılmıştır).

Dökmeci, V. ve Çıracı, H. 1990. Tarihsel Gelişim Sürecinde Beyoğlu, Türkiye Turing Ve Otomobil Kurumu Yayınları, İstanbul.

Ekinci, O. 1997. Sanayileşme Sürecinde Kentsel Koruma Ve Aydınlanma, Sanayi Ve Sanat Sempozyumu Bildirisi, S. 15-17, Ankara. (Kejanlı, T.- Akın, C.- Yılmaz, A. (2007), Türkiye'de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme, S. 179-196, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi'nden Ulaşılmıştır).

Esmek, K. 2016. Bizans Araştırmaları Işığında Türkiye De Ki Dünya Mirası Değerleri, Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Manisa, S. 1-26.

Genim, S. 2004. Beyoğlu'nun Yerleşim Tarihi, Geçmişten Günümüze Beyoğlu, Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı, Cilt 1, İstanbul, S. 15-63.

Gülersoy, Ç. 1994. Beyoğlu'nda Toplumsal Değişme, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Beyoğlu Maddesi, Cilt 2, Kültür Bakanlığı Ve Tarih Vakfı'nın Ortak Yayını, İstanbul.

Kamacı, E. 2014. 2863 Sayılı Ktvkk'nın Uluslararası Yasal Düzenlemeler Bağlamında Değerlendirilmesi, Doi: 10. 4305/Metu. Jfa.2014.2.1, S. 1-26.

Kejanlı, T.- Akın C.- Yılmaz, A. 2007. Türkiye'de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Dicle Üniversitesi Mimarlık Ve Mühendislik Fakültesi Mimarlık Bölümü, S. 179-196.

Levent S. Y. 2009. Dosya Tarihi Çevre Koruma Mevzuatına Genel Bir Bakış, Tarihi Çevrede Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar I, Tmmob Mimarlar Odası, Ankara, S. 62-67.

Ortaylı, İ. 1992. VI. Belediye Dairesi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt 5, İstanbul.

Ortaylı, İ. Nermin Beşbaş Ve Meral Sevinç, 2002. Türkiye'de Tarihi Kent Dokularının Korunmasında Kamu Otoritelerinin Rolü, Türkiye'de Tarihi Kent Yapılarının Korunması Ve Geleceğe Taşınması Sempozyumu, Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, S. 107-121.

Öztemiz, İ. 2012. Koruma Amaçlı İmar Planlarının Kentsel Tasarım Ölçütlerine Göre Değerlendirilmesi: Beyoğlu Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, 2012. Kültür Politikası Ve Kültürel Miras Yönetim Biçimleri, Kültürel Miras Yönetimi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Tekeli, İ. 1998. Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme Ve Kent Planlaması, 75 Yılda Değişen Kent Ve Mimarlık Bilanço’98, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul. (Kejanlı, T.- Akın, C.- Yılmaz, A. (2007), Türkiye’de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme, S. 179-196, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi’nden Ulaşılmıştır).

Toprak, Z. 1993. Altıncı Daire-İ Belediye, Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul.

Ziyaoğlu, R. 1989. 21. Yüzyıl Yaklaşırken Beyoğlu, Beyoğlu Belediye Başkanlığı Yayınları, İstanbul.

İNTERNET

Bayhan, B. 2013. Beyoğlu Belediye Binası Haberimize Beyoğlu Belediyesi’nden Cevap

[Http://www.arkitera.com/Haber/12132/Beyoglu-Belediyesi-Binasi-Ile-Ilgili-Haberimize-Beyoglu-Belediyesinden-Cevap](http://www.arkitera.com/Haber/12132/Beyoglu-Belediyesi-Binasi-Ile-Ilgili-Haberimize-Beyoglu-Belediyesinden-Cevap), (Erişim Tarihi 01.01.2017).

Beyoğlu Belediyesi Tarihçesi, [Http://www.beyoglu.bel.tr/Beyoglu-Belediyesi/Detay/Belediye-Tarihcesi/10/2/0](http://www.beyoglu.bel.tr/Beyoglu-Belediyesi/Detay/Belediye-Tarihcesi/10/2/0) (Erişim Tarihi 07.11.2016).

Beyoğlu Belediyesi, Tarlabası Küllerinden Doğuyor, 04.04.2007 Tarihli Beyoğlu Belediyesi Tarlabası Yenileme Projesi, [Http://www.beyoglu.bel.tr/Projeler/Detay/Tarlabasi/159/904/0](http://www.beyoglu.bel.tr/Projeler/Detay/Tarlabasi/159/904/0)

(Erişim Tarihi 24.12.2016).

Icomos, 2012. Türkiye Ve Bizim Avrupa - Europa Nostra Derneğinden Kamuoyuna Ortak Duyuru, [Http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/Icomostr_0171168001355908735.Pdf](http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/Icomostr_0171168001355908735.Pdf) (Erişim Tarihi 27.02.2017).

Icomos, 2013. Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi,

[Http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/Icomostr_0623153001387886624.Pdf](http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/Icomostr_0623153001387886624.Pdf) (Erişim Tarihi 17.06.2016).

Unesco, 2015. Kültür Komisyonu Raporu (Clt), Genel Konferans, 38. Oturum, Paris, [Http://unesco.org.tr/Dokumanlar/Kultur/38gkkkr.Pdf](http://unesco.org.tr/Dokumanlar/Kultur/38gkkkr.Pdf) (Erişim Tarihi 17.06.2016).

2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, (1982), <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.pdf>, (erişim tarihi 21.06.2016).